

اصول نسخه نویسی منطقی برای گروه های پزشکی

مؤلفین:

دکتر بهرام دلفان

افشین حسنونند

ویرایش دوم

سرشناسه: دلفان، بهرام، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور: اصول نسخه‌نویسی منطقی برای گروه‌های پزشکی/مؤلفین بهرام دلفان، افشین حسوند.
وضعیت ویراست: ویراست ۲.
مشخصات نشر: خرم آباد: قلم اعظم، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص؛ جدول.
شابک: ۸۰۰۰ ریال 978-600-7932-06-3
وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: ویراست قبلی کتاب حاضر با عنوان "نسخه‌نویسی منطقی برای گروه‌های پزشکی" در سال ۱۳۸۴ توسط دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی لرستان به چاپ رسیده است.
عنوان دیگر: نسخه‌نویسی منطقی برای گروه‌های پزشکی.
موضوع: نسخه‌نویسی - موضوع: داروها -- تجویز
موضوع: پزشکی -- نسخه‌ها و دستورالعمل‌ها
شناسه افزوده: حسوند، افشین، ۱۳۷۲ -
رده بندی کنگره: ۱۳۹۴۵۸۵/۱۳۹RM
رده بندی دیسی: ۱۴/۶۱۵
شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۳۵۳۷۲

عنوان ذاب: اصول نسخه نویسی منطقی برای گروه‌های پزشکی

مؤلفین: دکتر بهرام دلفان، افشین حسوند

ناشر: قلم اعظم

صفحه آرا و طراح: فهیمی ۰۹۱۹۱۷۱۰۰۰

نوبت چاپ: دوم (اول ناشر) ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپخانه: دژ

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۳۲-۰۶-۳

مرکز پخش:

خرم آباد، خیابان ولیعصر، ۶۰ متری، بعد از پل هوایی ولیعصر، نبش

کوچه آرمان ۲، دفتر مرکزی انتشارات قلم اعظم

۰۹۱۶۹۸۰۴۲۷۵ - ۳۳۲۱۴۵۷۳ حسوند

delfandr@gmail.com

فهرست مطالب

پیش گفتار ۹

فصل اول

اصول پایه نسخه نویسی / ۱۱

- ۱- چهار بوب سر نسخه: ۱۳
- ۱- مشاهدات بیشتر: ۱۳
- ۲- تاریخ نسخه: ۱۳
- ۳- نام، سن و تاریخ بیمار: ۱۴
- ۴- شروع نسخه: ۱۵
- ۵- نام دارو: ۱۵
- توصیه: ۱۷
- ۶- راه مصرف و شکل دارو: ۱۷
- ۷- دوز دارو ۱۸
- ۸- دستور دارو: ۱۹
- ۹- مهر و امضا ۲۳
- اطاعت بیمار (Patient Compliance): ۲۳
- نسخ خود را ارزیابی کنید ۲۶

فصل دوم

انتخاب راه مناسب مصرف دارو / ۲۹

- ۱- راههای گوارشی: ۳۰
- ۲- راههای تزریقی: ۳۰
- ۳- راههای متفرقه: ۳۰
- راههای گوارشی: ۳۰

۳۳	توصیه:
۳۴	راه‌های تزریقی:
۳۵	راه‌های متفرقه:
۳۶	استعمال قطره چشمی
۳۷	استعمال پماد چشمی
۳۸	استعمال افشانه (اسپری) بینی
۳۸	استعمال افشانه (اسپری) استنشاقی دهانی
۳۹	استعمال کپسول استنشاقی
۴۰	فرم‌های مختلف دارویی
۴۰	۱- حلال‌ها:
۴۰	شربت (Syrup):
۴۱	الک‌ها (Elixirs):
۴۱	اسانس‌ها (Spirits, Essences):
۴۱	تنطوره‌ها (Emulsions):
۴۱	سوسپانسیون‌ها (Suspensions):
۴۲	امولسیون‌ها (Emulsions):
۴۲	ب- داروهای جامد و نیمه جامد
۴۲	قرص‌ها (Tablets):
۴۳	در اینجا مهم‌ترین انواع قرص‌ها را مختصاً شرح می‌دهیم:

فصل سوم

تداخلات دارویی / ۴۹

۴۹	تداخل دارویی (Drug interaction):
۵۰	شدت و اهمیت تداخلات دارویی:
۵۰	الف - تداخلات خفیف:
۵۰	ب - تداخل متوسط:
۵۰	ج - تداخلات شدید:
۵۰	بیمارانی که در معرض خطر تداخلات اند:

عوامل موثر در بروز تداخلات دارویی:	۵۱
ترتیب مصرف داروها:	۵۱
طول مدت درمان:	۵۱
مقدار مصرف دارو:	۵۱
شکل دارویی:	۵۲
افزایش اثرات درمانی:	۵۳
افزایش اثرات ناخواسته:	۵۳
تخفیف اثرات دارو:	۵۳
مکانیسم‌های تداخلات دارویی:	۵۴
تداخل شیمیایی یا فیزیکی مستقیم:	۵۴
مثال الف:	۵۵
مثال ب:	۵۵
تداخل فارماکوکینتیک:	۵۵
درمان دارویی همزمان یا قبلی:	۵۵
فاکتورهای غذایی:	۵۵
تداخلات موثر در جذب دارو:	۵۶
تغییرات فیزیکی و شیمیایی:	۵۶
تشکیل کمپلکس:	۵۷
باند شدن به رزین‌های تعویض کننده یونی:	۵۷
فرمولاسیون دارو:	۵۷
جذب سطحی:	۵۷
انحلال در مواد غیر قابل جذب:	۵۷
ایجاد تغییر در حرکات معده و روده:	۵۷
تغییر در فلور میکروبی روده:	۵۷
آسیب مخاط به وسیله داروها:	۵۸
بلوک جذب با مهار آنزیم روده ای:	۵۸
تداخلات موثر در توزیع دارو:	۵۹
تداخلات موثر در متابولیسم:	۶۲
تداخل در متابولیسم، در اکثر منابع به دو دسته تقسیم می‌شود:	۶۲
مهار آنزیمهای میکروزومی:	۶۳

- ۶۵.....متابولیسم عبور اولیه کبدی: (first pass elimination)
- ۶۵.....تداخلات موثر در دفع دارو:
- ۶۸.....تداخل فارماکودینامیک:
- ۷۱.....اختلالات الکترولیت ها و مایعات بدن:

فصل چهارم

خطاهای دارویی / ۷۵

- ۷۷.....گروه های آسیب پذیر:
- ۷۸.....راه های پیشگیری از خطاهای دارویی:
- ۸۰.....به وضعیت نسخه نویسی پزشکان:
- ۸۰.....دسته بندی خطاهای نسخه نویسی توسط پزشکان:
- ۸۱.....تجویز آروهایی که تداخلات شدیدی با هم دارند:
- ۸۱.....تجویز دارو کمتر یا بیشتر از دوز توصیه شده:
- ۸۱.....ادامه مصرف دارو علی رغم بروز عوارض جانبی شدید دارو:
- ۸۱.....تجویز دارویی که برای آن بیمار ندارد:
- ۸۲.....نوشتن نام دارو به اختصار یا نام غیر استاندارد دیگر:
- ۸۲.....بهبود وضعیت آرایه خدمات دارویی:
- ۸۲.....ارتباط با بیمار:
- ۸۵.....مهم ترین داروها:
- ۸۶.....چند تجربه:
- ۹۰.....منابع:

پیش‌گفتار

بطور متوسط ۷۵٪ درمان بیماری‌ها از طریق نسخه‌نویسی انجام می‌شود. در صورتیکه این نسخه‌نویسی از اصول علمی و منطقی پیروی کند، درمان بیماری‌ها موفقیت‌آمیز خواهد بود در غیر اینصورت، ممکن است باعث تحمیل هزینه‌های بیشتر به بیمار، دواهای بی‌بهره و همچنین باعث بروز عوارض، مرگ و میر، گسترش بیماری، ... گردد. لذا معضل نسخه‌نویسی غیر منطقی همواره از دغدغه‌های سیاست‌گذاران در درمان و آموزش پزشکی بوده است.

آموزش نسخه‌نویسی متعاقب جزء خالت‌های چند سال اخیر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور بوده است که عمدتاً برای پزشکان عمومی فارغ‌التحصیل اجراء شده ولی برای دوران تحصیل آنان، تسلط لازم خاصی وجود ندارد. از طرفی منبع مناسبی در خصوص نسخه‌نویسی منطقی نیز در دسترس افراد علاقمند وجود ندارد (۱۴). کتاب حاضر در همین راستا و به منظور افزایش اطلاعات و بهبود وضعیت شاخص‌های نسخه‌نویسی در گروه‌های نسخه‌نویس از جمله پزشکان، دندانپزشکان، ماماها و سایر گروه‌های مرتبط با دارو و بیمار از جمله داروسازان و پرستاران تدوین شده است.

امید است اساتید محترم و همکاران گرامی با پیشنهادات سودمند خود، ما را در رفع نواقص احتمالی یاری نمایند.

دکتر بهرام دلفان

Delfan.b@lums.ac.ir